

ANKARA SAHNELERİNDEN

Gündem
tiyatro

Sarı Naciye

Türkiye’de sosyal hayatı en çok etkileyen unsurlardan biri ve belki de en önemlisi iç göç hareketleridir. Nüfus sayımlarının her beş yılda bir gösterdiği sayılara bakarsak, son 40-50 yılda bu iç göçün ne kadar büyük oranlarda kent nüfusun lehine olmak üzere değiştiğini görürüz. Bir vakitler köy ve kasabalarda yaşayanların oranı ile kentlerdekilerin oranı yaklaşık %70’e karşı %30 iken, 2000’li yıllarda bu oran tam tersine dönmüş, kentlerde yoğunlaşma çok artmıştır. Her bakımdan büyüyen Türkiye’de zenginlikten pay almak için çaba harcayanların, öncelikle üç büyük kente, sonraları köylerine yakın gelişmekte olan kentlere göç etmeleri bu oranların değişmesine yol açmıştır.

İç göç hareketlerinde kentleşmenin dışındaki başka bir etken de bereketli toprakların bulunduğu yerlerin, kırsalda yaşayan yoksul köylülerin gözünde giderek daha fazla cazip görünmesidir. Bunlara örnek olarak Ege ve Marmara bölgelerinin

ovaları ile güneyin ünlü Çukurova topraklarını verebiliriz.

Gerek yurt içinde ve gerek yurt dışında verimli toprakların her yüzyılda ve herkes tarafından tercih edilmesi birçok yazara ve şaire ilham vermiştir. Hikâyeler, romanlar, şiirler veya göçler etrafında oluşan rivayetler, efsaneler geçerliliğini hep korumuştur. Bu edebî eserler de her zaman geniş bir kitle tarafından okunmuş olup birtakım ciddi araştırmalara da konu edilmiştir.

Recep Bilginer (15.5.1922 Adana - 17.6.2005 Ankara) *Sarı Naciye* (1971) başlığını taşıyan oyununu da bu konuya ayırmıştır. Yazar şiirlerinin yanında daha çok gazeteciliği, senaryoları ve tiyatro eserleriyle tanınmıştır. “Devlet Sanatçısı” unvanı 1988 yılında verilen Bilginer *Parkta Bir Sonbahar Günüydü* (1976) adlı senaryosu TRT’de 1988 yılında dizi olmuştur. Ayrıca en ünlü oyunları arasında *İsyancılar* (1964), *Ben Devletim* (1965), *Mevlana: Aşık ve Maşuk* (1963), *Ben Kimim?* (1994) ve İlhan İskender En Başarılı Oyun Yazarı Armağanı’nı 2001’de aldığı *Utanç Dünyası* (1968) ile Türk Dil Kurumu tarafından 1980 yılında verilen En İyi Piyes Ödülü olan *Yunus Emre* (1979) sayılabilir.

Sarı Naciye bir orman içi köyde yaşayanların bereketli topraklarda çeltik ekimiyle uğraşan diğer insanların da yerleştiği Çukurova köylerine göç isteğini işleyen bir oyundur. Recep Bilginer de bir Çukurovalı olduğu için bu sorunu yakından bilmektedir ve hatta gözlemiştir bile... Geleneklerine ve geçmişine bağlı orman köyündeki düzenine alışmış ve ondan vazgeçmek

istemeyen bir babanın, göç etmek isteyen oğlunun, babasına da yardımcı olmasına rağmen ikisinin arasında kalan kızının, Sarı Naciye'nin, bir an önce zengin olmak isteyen köylülerin, göçe aracılık görevini üstlenen elçinin durumları, düşünceleri ve eylemleri sahnede canlandırılır. Yaklaşık iki saat süren bu iki perdelik oyun, günümüzde de hâlâ geçerliğini koruyan aile içi ve dışı sosyal sorunlara da işaret etmektedir. Böylece hep gündemde kalan konu bir kez daha gözler önüne serilmiş oluyor. Basit ve küçük çıkar ilişkileri, faili meçhul olaylar, kıskançlık, çekememezlik ve tahakküm etme duygusu, kalabalık bir oyuncu kadrosuyla ortaya konuyor.

Sarı Naciye'nin rejisörü Zafer Kaya-okay. Bu kalabalık kadronun seyirciyi görünümlü açısından rahatsız etmeyecek şekilde sahnede yer almasını/değiştirmesini sağlaması onun başarılı olduğunun bir kanıtıdır. Ancak asıl başarılı olanlar, oyunu alıp götürenler arasında baba Kör Hasan rolündeki Ahmet Erkut, kızı Sarı Naciye'de Feray Darıcı, oğlu Osman'da Kadri Özcan, Botalı Ayşe rolünde Pelin Dikmenođlu önceliği alıyorlar. Bunların yanında çeltikçilik işini öven, bu iş için ucuz amele arayan, bu arada Sarı Naciye'yi kendi çıkarı için kandırmak isteyen elçi rolündeki Caner Kadir Gezener'in biraz daha içten, esere kendini vererek oynaması gerekirdi diye düşünüyorum. Belki de seyrettiğim gece biraz durgundu da bana öyle geldi!.. Ayrıca kardeş Osman'da Kadri Özcan, onun sevgilisi Gülsün'de Deniz Gökçe Kayhan da başarıya ayak uyduranlardan... Ovadaki ana Özlem Tokaslan ile baba Aydın Uysal kısa ama etkileyici rolleriyle başarının pay sahiplerinden...

Dekorlar ile kostümler çok değişik ve güzel bir yorumla eserin sahnelenmesine hoş bir hava vermiş. İmzayı Candan Günay atmış. Işık tasarımı Mehmet Yaşayan'a ait. Besteci Can Attila, koreograf Ömür

Uyanık. Bu oyunu daha cazip duruma getiren geniş bir müzisyen kadrosunun varlığı da kutlamaya değer...

Sarı Naciye'yi sahneye çıkaran elemanların hepsini, ister sahne önünde veya arkasında olsun, candan tebrik ediyorum. Ankara sahnelerinin yüz akı bir piyes olan *Sarı Naciye*, Recep Bilginer'i bir kez daha rahmetle, saygıyla anmamıza vesile oldu.

En Son O Gitti

İnsanların mutluluğu, huzur içinde yaşaması, birtakım umutlarının olması ve bunlar için hayaller kurması, hayallerinin gerçekleştiğini görmesi, herkesin gündelik hayatının öyle veya böyle, bir parçasını oluşturur. Mutlu, başarılı ve ünlü kişiler göz önüne çıkıp gündemde kaldıklarında onlara bunun sebepleri sorulur. İster geçici, ister kalıcı üne sahip bulunan kişilerin bu şekilde gözler önünde olmaları, diğer hayal kuranlar için bir motivasyon kaynağı olup örnek alınan kişilerdir. Geleneksel Türk Tiyatrosu bu konuda, hayal kurup üretmede çok başarılı eserler ve kişilerle doludur. Meddahlar, Karagöz, Orta Oyunu ile Köy Seyirlik Oyunları hep bu hayalî olayları, zamanları ve kahramanları konu edinmiştir. Seyirci onların anlattıkları hayal dünyasının olaylarını ve kişiliklerini, anlatıcının sanat ve anlatım gücüne göre kafasında canlandırır. Ancak ne anlatılırsa anlatılsın, sonunda doğruluğun, haklılığın, mutluluğun kazanması istenilir. Yürekleri burkan, burunları sızlatan, acı veren sonlar pek sevilmez, çabuk unutulur gider. Hayali genişleten öğeler, taklitler, canlandırmalar ve komik hareketler de aksine hiç unutulmaz.

En Son O Gitti oyunu Anadolu'da hâlâ yaşatılmakta olan geleneksel oyun çıkarma kültüründen yararlanılarak kaleme alınmış bir eser... Yazarı ve yönetmeni Ergün Uçucu (1940- Adana) Devlet Tiyatrosu kadrosunda yıllar boyu birçok oyuna emek verdikten sonra emekli olmuş bir

sanatçıdır. Kendisinin çok değişik bir ses tonuna ve rengine sahip bulunması, çeşitli dizilerde ve oyunlarda seslendirme yapmasının yolunu açmıştır.

En Son O Gitti içinde komedi unsurları ağır basan, ancak her halk hikâyesinde, efsanesinde olduğu gibi hemen her dakika öğüt veren ibarelerle dolu bir oyun... Öyle ki bazı kişiliklerin tiratlarında veya konuşmalarında rastladığımız şiirsel sözler, birer mânî düzenindeki ifadeler, bunların uyakları ve uyaklara yapılan vurgular, eserin zevkle seyredilmesini sağlıyor.

Eserde hayalî bir “Çorbacılar Günü” şenliği ve sonrası, başrollerdeki Kiraz ile Mestan’ın insanı şaşırtan ve uzun süren mutlulukları, bu mutluluğun temelinde yatan unsurun “aklın önde gitmesi”nin sık sık söz konusu edilmesi, köylük yerde taklit ve canlandırma ile oyuna bir hayli hareket getirilmesi başarıyı ortaya çıkarıyor. Müzisyenlerin sahnenin arka planındaki yerlerinde zaman zaman hareketlere eşlik edip efekt yapması, kalabalık kadro içindekilerin danslarının etkili olmasına destek veriyor.

Bu oyunun yerel motiflerine, etnografik araç ve gereçlerine, hatta ağız özelliklerine baktığımızda bunun bir Ege yöresi

köyünde geçtiğini anlıyoruz.

Ergün Uçucu yılların birikimiyle, gözlemleriyle ve deneyimleriyle güzel bir eser ortaya çıkarmış... Eserin ilk gösterimi Ekim 2013’te Altındağ Tiyatrosu sahnesinde olmuştu. Ama aylarca sahnede kalması onun seyirci tarafından ne kadar çok sevilip tutulduğunu da kanıtıyor. İki perdelik oyunda izleyenler hem gülüyor, gülerken düşünüyor, hem de pekâlâ hayal dünyalarını geliştirebiliyorlar. Eksik olan bir nokta dikkatimi çekti bu arada: Yerel ağızlarda geçen ibareler ve deyimler, genç seyircilere bir şey anlatmıyor. En azından seyrettiğim gece yanımdaki koltuklarda oturan gençlerde bu durumu gözledim, verilen arada sordukları sorularda... Yazar bu sorunu nasıl çözer, bilemiyorum.

Oyunda zaman zaman aynı kişiler farklı rolleri üstleniyorlar. Ancak Mestan’da Şahap Sayılğan, Kiraz’da Nemin Uğur, Durbey’de Bülent Türkmen, Binnaz’da Firdevs Aylin Tez, Gamsız’da Canberk Uçucu, Balaban’da Engin Özsayın rollerine verdikleri canlılıkla öne çıkıyorlar. Bir hayli hareketli olan “tavuk”lardaki genç oyuncuların çabaları da övgüye değer...

Oyunun dekor tasarımı Güven Öktem’e ait. Kostümlere çok emek verip güzelleştiren kişileri başta Esra Selah olmak üzere kutluyorum. Yöresel kıyafetler ve aksesuarlar tam yerine oturmuş... Işık tasarımı Şükrü Kırımoğlu, koreografi de İhsan Bengier’in imzalarını taşıyor.

Eserin bu büyük başarıyı kazanmasına yardımcı olan bütün elemanları ve müzisyenleri içtenlikle kutluyorum. Bu oyunun Anadolu turnelerine çıkması hâlinde de aynı heyecanla izleneceğine inanıyorum.

Kerem AYDINER